

Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Temel Seviye İçin Kelime Belirleme Çalışması: Uşak Üniversitesi Örneği*

Zekerya BATUR¹, Halil Ziya ÖZCAN²

¹Uşak Üniversitesi; zekerya.batur@usak.edu.tr

²Uşak Üniversitesi, halilziyaozcan@gmail.com

*Sorumlu iletişim yazarı: zekerya.batur@usak.edu.tr

Özet

Bu çalışmada, Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde temel düzeydeki öğrencilerin günlük yaşam alanlarında hangi kelimeleri bilmesi gerektiğinin tespiti amaçlanmıştır. Çalışmada 2017-2018 eğitim-öğretim yılında Uşak Üniversitesi TÖMER’de B1 ve B2 düzeyinde öğrenim gören yabancı uyruklu öğrenciler yer almışlardır. Çalışma grubunu B1 (14 kişi) ve B2 (27 kişi) seviyesinde toplam 41 (19 kadın ve 22 erkek) öğrenci oluşturmaktadır. Çalışma grubunu oluşturan öğrenciler hakkında bilgi edinmek için kişisel bilgi formu uygulanmıştır. Ardından her bir öğrenciye 12 sosyal yaşam alanına yönelik toplam 6 adet kelime belirleme görüşme formu uygulanmıştır. Çalışma grubunda yer alan 41 öğrencinin kelime tespit görüşme formu tek tek incelenmiştir. Elde edilen kişisel veriler ve öğrencilerin yazdıkları kelimeler tek tek okunarak taranmış ve bilgisayar ortamına aktarılmıştır. Tarama sonucu sosyal alanlara göre listeler oluşturulmuştur. Ayrıca kelime belirleme görüşme formunun da analizi yapılmıştır. Tüm bu değişkenlerin özelliklerine uygun istatistiksel analiz teknikleri uygulanmıştır. Çalışmanın sonucunda şu sonuçlara ulaşılmıştır: Çalışma grubunda yer alan 41 öğrencinin 12 sosyal yaşam alanına yönelik yazdıkları 246 kelime tespit çalışma kâğıdında toplam 723 kelime, kalıp cümle ve kalıp ifade yazdıkları tespit edilmiştir. Benzerlik gösteren kelime, kalıp cümle ve kalıp ifadeler tek kelime olarak kabul edilmiştir. Benzerlik gösteren bu kelime ve kelime grupları çıkarıldığında tüm sosyal yaşam alanları için 592 farklı kelime, kalıp cümle ve kalıp ifade belirlenmiştir. Öğrencilerin en fazla madde yazdıkları sosyal yaşam alanının 140 kelime, kalıp cümle ve kalıp ifade ile *otogar, toplu ulaşım, tren garı, havaalanı* olduğu görülmektedir. En az madde yazılan sosyal yaşam alanı ise toplam 97 kelime, kalıp cümle ve kalıp ifade yazılan *üniversite kütüphanesi* olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi, Kelime Tespiti, Sosyal Yaşam Alanı

Word Determination Study for Basic Level in Teaching Turkish As Foreign Language: Uşak University Sample

Abstract

In this study, it was aimed to determine which words should be known in daily life areas of students at basic level in teaching Turkish as a foreign language. In the study, foreign students who studying at B1 and B2 levels at Uşak University TÖMER in the academic year of 2017-2018. The study group consisted of 41 students (19 female and 22 male) at B1 (14 students) and B2 (27 students). A personal information form was used to obtain information about the students constituting the study group. Then, each student was applied total of 6 interview forms about 12 social life areas. The study form of the 41 students in the study group was examined one by one. The personal data and the words written by the students were scanned one by one and processed into the computer. The results of the screening were based on social areas. In addition, an analysis of the word detection interview forms was made with the help of the same program. The following results were obtained: it was found that 41 students in the study group wrote 723 words, sentences and phrases in a total of 246 written documents for 12 social habitats. Two or more occurrences of a word, a sentence and a phrase are considered as one word. When these similar words and phrases are excluded, 592 different words, sentences and phrases have been identified for all social habitats. It is seen that the social habitat where the students write the most materials (140 words, sentences and phrases) is Bus Station, Public transportation, Train station and Airport. It is determined that the social habitat where the students write least materials (97 words, sentences and phrases) is University Library.

Key words: Teaching Turkish as a Foreign Language, Word Detection, Social Life Area

1 Giriş

Bilgi ve teknoloji çağı kabul edilen 21.yy’de bireylerin birbirleri ile iletişim kurma ihtiyaçları her geçen gün artarak devam etmektedir. Dolayısıyla günümüzde teknolojik olanakların artması ile birlikte bireylerin iletişime girdikleri kişi sayısı ve sosyal yaşam alanı sayısı da artmıştır. Bu durumda toplumu oluşturan bireylerin yaşadıkları sosyal çevrede diğer kişiler ile etkili iletişim kurabilmelerine olanak sağlayacak dil becerilerine sahip olması; kişilerin çevresi ile etkili bir iletişim içinde olmaları için duygu ve düşüncelerini akıcı bir şekilde aktarabilmeleri, okudukları ve dinlediklerini kolaylıkla anlayabilmeleri, konuşmalarının ve kaleme aldıkları yazıların başkaları tarafından anlaşılabilir olması gerekmektedir. Bunun yanında insanların daha geniş kitleler ile iletişim

* Bu çalışma Uşak Üniversitesi BAP Birimi tarafından desteklenen “Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde temel seviye için kelime belirleme çalışması: Uşak Üniversitesi örneği” adlı tezden üretilmiştir.

kurabilmeleri için sadece kendi dillerini bilmeleri yetmemektedir. Bireyin anadili dışında yabancı dili de öğrenmesi, küreselleşen dünyada diğer toplumlar ile iletişime geçebilmesi açısından çok önemlidir.

İnsanlar birçok sebepten dolayı yabancı dil öğrenmektedir. Barın (1992) bu sebepleri şu şekilde sıralamıştır: *İyi bir eğitim almak, dil politikasındaki evrensellik, değişik kültürleri tanımak, göçler, turizm ve ticaret*. Yukarıda belirtilen sebeplerden günümüzde en etkili olanı kuşkusuz dil politikasındaki evrensellik (lingua franca) ortak dil olarak da tanımlanabilecek durumdur. Günümüzde yaygın dil olarak İngilizce kabul edilmektedir. Bunun birçok sebebi vardır; ancak en önemli sebebi İngilizcenin anadili olarak konuşulduğu ülkelerin ekonomik ve sosyal gücüdür. Dünyaya hükmeden ülkenin dili de hâkim dil konumundadır. Bu ülkeler anadillerini öğretme konusunda çok hassastırlar. Anadillerini yumuşak güç (soft power) olarak kullanmaktadırlar. Hiçbir güç kullanmadan sadece dilleri ile birçok ülkede hâkim konuma gelmekte (Polat, 2001; Aktan, 2009).

Batılı ülkelerin dillerini dünyaya yayma gayreti karşısında Türklerin dillerini başka milletlere öğretmesi hususuna Tunçel (2011) çalışmasının ön sözünde şu şekilde değinmiştir: Türk dili yeryüzündeki en eski ve köklü dillerden birisidir. Tarihte pek çok medeniyet ve devlet kurmuş olan Türk milleti ne yazık ki kendi dilini yabancılara öğretme konusunda çok istekli davranmamıştır. Türkçenin yabancı dil olarak öğretilmesinin tarihi sürecine bakıldığında maalesef uzun yıllar boyunca Türkçeyi diğer toplumlara öğretmenin göz ardı edildiği görülmektedir. Yüzyıllar boyunca idare ettiği milletlerin dillerine müdahale etmemiştir; ancak onlara kendi dilini de zorla öğretmemiştir. Yalnızca Osmanlı İmparatorluğu bile Türk dilini tebaasında bulunan yabancı milletlere sistemli bir şekilde öğretmiş olsaydı günümüzde komşumuz olan çoğu devlet, Afrika ülkelerinin birçoğu Türkçe konuşuyor olacaktı.

Türk tarihine bakıldığında Türkçenin yabancı dil olarak öğretilmesini amaçlayan ilk eser Kaşgarlı Mahmud'un Karahanlı Türkçesi ile kaleme aldığı Divan-ı Lügat-it-Türk'tür. Bozkurt (2005) Kaşgarlı Mahmud'un eserini Bağdat Halifesine sunarken *"Tanrı yeryüzündeki erki Türklere vermiştir; bunların dilini öğrenmekte yarar vardır. Bu kitabı Araplara Türkçe öğretmek üzere yazdım, buyurun"* dediğini belirtmiştir. Bu ifadelerden Kaşgarlı'nın yaşadığı dönemde etkin bir dil olarak Türkçenin kabul gördüğü anlaşılmaktadır. Ayrıca Çifci ve Yıldırım (2012) bu durumu şu şekilde özetlemektedir; 11. yüzyılda Türk - Arap ilişkileri, geçmiş zamanların çatışmalı atmosferinden oldukça uzaktır. Kaşgarlı'nın eserini sunduğu Arap coğrafyasında askerlik başta olmak üzere Türkler önemli alanlarda ön plana çıkmışlardır. Divanü Lûgatü't-Türk'ün mütercimi Besim Atalay'a göre Bağdat'taki halife sarayı da hemen hemen Türkler tarafından idare edilmektedir:

"Bağdat'taki Arap makamları, Bağdat'taki halife sarayı Türklerin nüfuzları altına girmişti. Yıkılmak üzere bulunan halifeliği Türkler tutuyor, halifeleri kendi dilekleri uğrunda kukla gibi kullanıyorlardı. Bundan başka bütün siyasal işler hep Türklerin elinde idi. Vilayetlere ancak Türk olan valiler gönderilebiliyordu; böylelikle Türklere yaşamak, Türklerle iyi geçinmek isteyenlerin Türkçe öğrenmeleri bir ihtiyaç haline almıştı." (Atalay, 1985, s.12).

Varışoğlu (2013) gelişmiş tüm ülkelerin çeşitli gerekçelerle kendi dillerini yabancılara öğretmek için yoğun bir çaba ve kaynak harcadığını belirtmektedir. Ayrıca bu gelişmiş ülkelerin kendi dillerinin öğretimi konusunda çok çeşitli yaklaşım ve yöntemler geliştirdiğini, bu ülkelerde öğretim konusunda çeşitli araştırmaların yapıldığı, farklı disiplinlerin bulgularından yararlandığı ve yabancılara kendi dillerini öğretme konusunda da oldukça ileri bir düzeyde olduklarına değinmektedir.

Tosun (2005) bir devletin dilini yabancı dil olarak öğretmesinin ne denli önemli bir husus olduğunu ve önemle üzerinde çalışılması gereken bir konu olduğunu vurgularken şu ifadeleri kullanmaktadır: Bir ulusun dilinin yabancı dil olarak öğretilmesi, her şeyden önce devletin sahip çıkıp yönlendireceği, politikalarını saptayacağı, öğretilcek kurumları, uygulanacak programı, hangi nitelikte olan elemanların çalıştırılacağını, araç-gereç yönünden nelere gereksinim duyulacağını ve bunların nasıl sağlanacağını önceden bilmek ve tüm hazırlıkları yaparak işe girişmek çok ciddi, titiz ve süreklilik isteyen bir iştir.

Göçer ve Moğul (2011) bugünün dünyasında yaşamın her alanında olduğu gibi eğitimde de hızlı bir değişim ve dönüşüm olduğunu ve bu değişimin doğal bir sonucu olarak insanlar kendilerini küresel bir etkileşim çemberinin içinde bulduklarını ifade etmektedirler. Bu durumun bir yabancı dil öğrenme ihtiyacını doğurduğu ve bu küresel etkileşim içerisinde etkin olan ulusların dilleri de doğal olarak önem kazandığını belirtmektedirler. Bu bağlamda Türkiye ve Türkçenin öneminin artması Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde önemini ortaya çıkarttığını ifade etmektedirler. Ancak son yıllarda akademik çevreler tarafından üzerinde yoğun olarak çalışılan bir ara disiplin haline gelmiştir. Bunda ülkemize özellikle yükseköğrenim amacı ile gelen yabancı uyruklu öğrencilerin sayılarının her geçen yıl artması etkili olmuştur. Ayrıca bu artış Türkçenin yabancı dil olarak öğretilmesi ihtiyacını ortaya çıkarmıştır.

Bu alanda hazırlanan kitap ve dokümanların birbirine çok benzemesi, özgün kaynak kitapların azlığı ve bu disiplinde yeterince uzman kadronun olmayışı, Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde problem olarak kabul edilmektedir. Ayrıca üniversitelerde bulunan Türkçe öğretmenliği lisans programlarında okuyan Türkçe öğretmeni adaylarının Türkçeyi anadili olarak öğretimi alanında eğitim alıyor olmaları Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen ilköğretim ve ortaöğretimde öğrenim gören yabancı uyruklu öğrencilerin Türkçeyi öğrenmelerinde problem teşkil etmektedir. Bir dilin anadili olarak öğretimi ile aynı dilin yabancı dil olarak öğretimi yöntem, teknik, materyal, sınıf düzeni vb. gibi birçok açıdan farklılıkları vardır. Bu sebeple, mevcut olan Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi yüksek lisans ve doktora programlarının sayısının artmasının yanında ivedi bir şekilde üniversitelerimizin eğitim fakülteleri bünyesinde Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi lisans programlarının da açılması gerekmektedir.

1.1 Kelime Nedir?

Yeryüzünde iletişim aracı olarak kullanılan dillerin bünyesinde birçok kelime vardır. Kelime, var olan somut ve soyut her şeyin dilde var olan karşılığıdır. Kelime bir dilin en temel yapı taşıdır. Bir dil için önemi yadsınamaz olan kelime için birçok tanımlama yapılmıştır. Vygotsky kelimeyi tanımlarken *"Kelime insan bilincinin bir evrenidir "* ifadesini kullanır (Thornbury, 2011,s.1).

Vygotsky'nin tanımından da anlaşılacağı üzere kelime hazinesi kişinin bilincini yansıtır. Kişinin bilinci kelime bilgisini doğrudan etkileyen bir unsurdur. Bireyin bilincinde yatan ilgi duyduğu alanlarda bulunan kelimeleri bilir ve bu alanlardaki yeni kelimeleri de öğrenmek ister. TDK (2018) güncel Türkçe sözlüğünde kelimenin anlamlı ses veya ses birliği, söz, sözcük olarak tanımlanmaktadır. Tanımdan da anlaşıldığı gibi herhangi bir ses hareketinin kelime olarak kabul edilebilmesi için birkaç özelliğe sahip olması gerekmektedir. Bu özellikler bütünlük, anlamlılıktır. Kelime, içinde en az bir bağımsız birim bulunan yalın veya karmaşık, sözlükte madde başı olabilecek birimdir (Akerson, 1991, s.58).

Kelimenin bir başka tanımı ise şöyledir: "Kelime, anlamı ya da cümlede bir dil bilgisi görevi bulunan bir ya da birkaç heceli ses işaretidir." (Ediskun, 2010, s.87). Korkmaz (2007) kelimeyi "bir veya birden çok heceli ses öbeklerinden oluşan, aynı dili konuşan kişiler arasında zihinde tek başına kullanıldığında somut veya soyut bir kavrama karşılık olan yahut da somut veya soyut kavramlar arasında geçici ilişkiler kurmaya yarayan dil birimi" olarak tanımlamıştır. Akerson (1991) bir anlam barındıran kelimeleri bağımsız birimler, ancak yalnız olarak hiçbir anlamı olmayan kelimeleri ise dil bilgisel birimler olarak görür. Bu açıdan bakıldığında var olan kelimelerin çoğu bağımsız birimlerdir ve kendi başlarına çoğunun bir anlamı vardır. Yine diğer bir başka tanımda ise şu ifadeler kullanılmıştır; Kelime konuşma ve yazma yoluyla belirli bir kavramı aktarabilen, dilin en anlamlı ögesidir (Carter, 1998, s.5). Kantemir (1997) kelimeyi "anlam taşıyan ve cümlenin kurulmasında etken rol oynayan ses ya da sesler topluluğu" şeklinde tanımlamıştır. Karatay (2007) kelimeyi, tecrübelerimizin hafızada depolanmış hali olarak tanımlar. Bu depolanan tecrübelerin kendi düşünce ve hareketlerimizin sonucu oluştuğunu ifade etmektedir.

Kelimenin birçok tanımı daha yazılabilir ancak bu tanımların birçoğu genel olarak benzerlik içermektedirler. Yukarıda paylaşılan tanımlardan hareketle kelime ile alakalı şu maddeler listelenebilir:

- Kelimeler bir ya da birden fazla ses unsurundan oluşur.
- Birçok kelime birden fazla anlama sahiptir.
- Kelimeler cümle oluşturmayı sağlar.
- Bazı kelimeler tek başına anlamlı olabildiği gibi başka kelimeler ile anlamlı hale gelen kelimeler de mevcuttur.
- Bireylerin kullandığı kelimeler kişilerin bilinçlerini de yansıtır.

1.2 Yabancı Dil Öğretiminde Kelime Bilgisinin Önemi

Yabancı dil öğreniminde önemli birçok husus vardır. Dil becerilerini etkili kullanma, kelime bilgisi, dil bilgisi hakimiyeti, motivasyon, materyal zenginliği, hedef dili kullanma ortamı vb. Tüm bu gerekliliklerin hepsi ayrı ayrı önem arz etmektedir. Ancak yabancı dil öğreniminde en temel ve kritik husus kuşkusuz kelime hazinesinin zenginliğidir. Kelime hazinesi, yaşının ve bulunduğu dil düzeyinin gerektirdiği ölçüde geliştirememiş bir öğrencinin, derslerin konularına ilgi duyabilmesi, öğretmenlerin sınıfta anlattıklarını ve ders kitaplarında okuduklarını anlayabilmesi, anladıklarını anlatabilmesi, dolayısıyla derslerde başarılı olabilmesi imkânsızdır (Çeçen, 2002, s.8).

Yabancı dil öğrenenlerin birçoğu için, nihai hedef öğrenilen dilde etkili iletişime geçmektir. Neuman ve Dwyer (2009) kelime hazinesini etkili iletişim için bilinmesi gerekli olan kelimeler olarak tanımlamaktadırlar. Dil öğrenmenin temelinde bireyler arası iletişime geçme güdüsü yatmaktadır. Bireyleri ikinci bir dil öğrenmeye iten en önemli motivasyon kaynağı iletişimdir. Yeterli düzeyde kelime bilgisine sahip olan bireyler hem kendi dillerinde hem de yabancı dilde çevresindeki diğer kişiler ile iletişim kurmada etkin konumda olacaklardır. Herhangi bir şeyi ifade etmek istediğinizde sözcükleri biliyorsanız dil bilgisi açısından kelime yanlış bile olsa anlam tahmin edilebilir (Macounova, 2007).

Wilkins (1972) iletişime geçmek için sahip olunması gerekli olan olgunun kelime bilgisi olduğunu şu şekilde vurgulamaktadır: "Dil bilgisi olmadan çok az şey iletilebilir ancak kelime olmadan hiçbir şey iletilemez." Wilkins'in açıklamasından yola çıkarak yabancı dil öğreniminde dil bilgisi gereklidir ancak iletişim kurarken gerekli olan ilk şey değildir. Örneğin yabancı dil olarak İngilizce öğrenen bir birey restoranda garsondan su istediğini; "Could you give me a bottle of water, please?" (Bana bir şişe su getirir misiniz?) gibi dil bilgisi kurallarına uygun bir cümle ile ifade etmesine gerek yoktur, bunun yerine "water please" (su lütfen) gibi basit birkaç kelime ile isteğini ifade edebilir. Bu durum Türkçe öğrenen bireyler içinde geçerlidir. Bazen bir kelime bazen birkaç kelime ile verilmek istenen mesaj rahatlıkla diğer bireylere aktarılabilir. Dil öğrenmenin ve dili kullanmanın temelinde iletişim vardır. İletişim için gerekli olan gerekli en temel olgu ise kelimedir.

Yine Alquahtani (2015) çalışmasında kelime bilgisi ile iletişim arasındaki ilişkiyi açıklarken şu ifadeleri kullanmaktadır: kelime bilgisi çoğu zaman ikinci dil öğrenenler için kritik bir araç olarak görülür; çünkü ikinci bir dilde sınırlı kelime bilgisi başarılı iletişimi engeller. Schmitt (2000) kelime bilmenin önemini ifade ederken kelime bilgisinin yeterli iletişime geçmek ve ikinci bir dilin edinimi için merkezi bir konu olduğunu vurgulamaktadır. Yabancı dil öğrenen kimselerin kelimeler olmadan kendilerini yeterli düzeyde ifade edemeyecekleri ve yabancı dilde konuşulan ya da yazılan şeyleri anlayamamaları sebebiyle sözcükler iletişimde çok önemlidir. Sözcük bilgisi aslında iletişimsel yeterliğin de en temel ögesidir (Seal,1991).

Bir dili öğrenirken önemli olan husus o dilde yer alan kelimeleri bilmektir çünkü temel anlamı taşıyan kelimelerdir. Söylemek istediğimiz herhangi bir şeyi karşımızdaki bireylere ifade ederken çok az dil bilgisi kuralı kullanarak, sözcükler ile anlatmak istediğimizi anlatırız. Gazete başlıkları dil bilgisi kurallarını kullanmazlar ancak vermek istedikleri mesajı hedef kitlelerine verirler (Ur, 2012, s.3). Cardenas (2001) kelime bilgisini "Bir öğrencinin sözlü bağlamda sahip olduğu yeterliliği belirlemek için kullanılır" şeklinde ifade etmektedir. Kelime bilgisi, bir öğrencinin ne kadar başarılı bir şekilde iletişim kurabildiğine karar vermek için göz önünde bulundurulması gereken en önemli bileşendir. Bu sebeple öğrenciler etkili bir şekilde iletişim kurmak için kelime eksikliği

probleminin üstesinden gelmek zorundadırlar. Ayrıca dil öğretmenler de öğrencilerinin başarılı bir şekilde iletişime geçmek için gerekli olan kelime dağarcıklarının artmasına yönelik etkili yöntemler uygulamaları gerekmektedir

1.3 Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Kelime Bilgisinin Önemi

Yabancı dil öğretiminde öğrenenlere hangi kelime ve kavramların öğretilmesi hususundaki bilinen ilk çalışmayı 17. yüzyılda Comenius yapmıştır. Comenius “En sık kullanılan kelimelerin ilk önce öğretilmesi gerektiğini vurgulamıştır.” (Demircan, 1983). Bu bağlamda ülkemize gelen yabancı uyruklu bireylerin öncelikle ihtiyaç duydukları alanlarda kolay iletişim kurmalarına fayda sağlayacak kelimelere öncelik verilmelidir. Türkçe öğrenen bireylerin kendi yaşam alanlarının dışında bulunan, normal yaşantılarında karşılaşma ihtimalleri az olan kelimeleri, bilmelerine gerek yoktur. Lewis (1993) sözcüksel yaklaşım adlı kitabında “Öğrenciler seyahat eder iken yanlarında gramer kitabı değil sözlük taşırlar” cümlesine yer vermiştir. Bu cümle ile yazar, bireyler arasında etkili iletişim için gerekli olan kelime bilgisinin günlük yaşamda ne kadar önemli bir yer edindiğini vurgulamaktadır.

Barın (2004) yabancılar Türkçe öğretiminde genel ilkelerinden biri olan günlük yaşamda kullanılan kelimelerin bilinmesi gerektiğini şu cümleler ile ifade etmiştir “Yabancılar Türkçe öğretirken yaşayan Türkçenin öğretilmesi çok önemlidir. Aksi takdirde öğrenciler içine girdikleri Türk toplumunda öğrendikleri Türkçe ile iletişim kurmakta zorlanacaklardır. Bu da Türkçeyi öğretme hedefinden uzak bir tutumdur. Yabancı uyruklu bir kişiye Türkçe öğretirken ilk olarak her zaman karşılaşabileceği ve çevresi ile bağlantı kurabileceği kelime ve kavramlar öğretilmelidir. Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen bireyler içinde buldukları toplum ile iletişime geçebildikleri ölçüde mutlu olacaklardır ve Türkçeyi öğrenme konusunda motivasyonları üst düzeyde olacaktır.”

1.4 Türkçe Dil Becerilerinde Kelime Bilgisinin Önemi

Diğer taraftan kelime hazinesi ile dil becerileri arasında doğru bir orantı vardır. Kelime hazinesinin geliştirilmesi ve yeterli kelime dağarcığına sahip olma dil becerilerinin tümünü olumlu anlamda etkilemektedir. Dil bilimci Nation (1994) *Kelime Öğretiminde Yeni Yollar* adlı kitabında kelime bilgisinin dil becerileri üzerindeki etkisinden şu şekilde bahsetmektedir: “Sözcük kendi başına bir amaç değildir. Zengin bir kelime dağarcığı, dinleme, konuşma, okuma ve yazma becerilerini gerçekleştirmeyi kolaylaştırır.” Nation’ın söylediklerine ek olarak, yabancı dilde kelime hazinesinin zenginliği özellikle konuşma becerisi ve dinlediğini anlama yetisini olumlu yönde etkilediğini söylenebilir. Ayrıca Karatay (2004) yaptığı çalışmada kelime hazinesi ile dil becerileri arasındaki doğru orantılı olan ilişkiyi şu ifadeler ile açıklamaktadır: “Dört temel dil becerisi olan okuma, yazma, konuşma ve dinlemenin bireye kazandırılması, bireyin bu becerileri aktif olarak kullanılabilmesi, edinilmiş sözcük dağarcığı ile yakından ilişkilidir.”

İşçi (2012) dört temel dil becerisinden biri olan okumanın genel amacını okuduğunu anlayabilmesi ve metinlerde geçen kelimeleri doğru seslendirip doğru telaffuz etme yeteneğini sağlamak olarak açıklar. Bu açıklamadan da anlaşılacağı gibi etkili bir okuma için gerekli olan husus kelime bilgisi ve kelimeyi doğru kullanmaktır. Kelime bilgisi arttıkça etkili okuma da artacaktır. Dinleme hem anadili hem de yabancı dil öğreniminde ilk sıradaki dil becerisidir. Anne karnından itibaren çevremizi dinleriz ve yeterli düzeyde kelime edinimi sonrasında konuşma başlar. Sırasıyla okuruz ve yazarız. Yeryüzündeki tüm dillerde bu doğal döngü vardır. Dinleme, dinleyicinin önce söylenenlerle sonra söylenenler arasında bağlantı kurma ve iletişim içindeki işlevini anlama yeteneğidir (Temur,2001,s.61). Tanımda da belirtildiği gibi konuşulanları anlama ve konuşulanlar arasındaki bağlantıyı kurmak için kelime bilgisi en birincil gereksinimdir.

Buzan’a (2001) göre, bireyler bir günün %30’ unu konuşarak geçirmektedir. İşçi (2012) bu açıklamaya ek olarak, bireylerin bir yabancı dili öğrenirken anadili öğreniminde olduğu gibi ilk aşamada dinleme yaptıklarını, çevresinde konuşulanları algıladıklarını ve daha sonra kendilerini ifade etmek için konuşmaya başladıklarını belirtir. Ayrıca bundan dolayıdır ki yabancı dil öğretiminde de tıpkı anadili öğretiminde olduğu gibi geliştirilmesi istenilen en önemli becerilerden birisi de konuşma becerisi olduğunu ifade etmektedir.

Bu nedenle kelime bilgisinin, bireylerin konuşulanları anlamasında, duygularını ve düşüncelerini doğru bir şekilde aktarmasında önemli bir yeri vardır. Geniş bir kelime bilgisine sahip olmak aynı zamanda dil becerilerini de etkili kullanmak anlamına gelmektedir. Yeterli bir kelime hazinesi kişiye güzel ve etkili konuşma imkânı sağlayacaktır. Yazma becerisi açısından da akıcı ve anlaşılır yazı yazmayı kolaylaştıracaktır. Aynı zamanda okuduğunu anlama ve anlamlandırma yetisi kazandıracaktır.

2 Araştırmanın Amacı

Bu çalışmada, Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen temel(A1-A2) düzeydeki öğrencilerin günlük yaşam alanlarında hangi kelime ve kelime gruplarını bilmesi gerektiğinin tespiti amaçlanmıştır. Bu çalışma kapsamında aşağıdaki sorulara cevap aranmaya çalışılmıştır:

- Temel düzeydeki öğrenciler **üniversite kütüphanesinde** hangi kelime ve kelime gruplarını bilmeleri gereklidir?
- Temel düzeydeki öğrenciler **üniversite yemekhanesinde** ve **üniversite kantininde** hangi kelime ve kelime gruplarını bilmeleri gereklidir?
- Temel düzeydeki öğrenciler **öğrenci işlerinde** ve **dersliklerdeki** hangi kelime ve kelime gruplarını bilmeleri gereklidir?
- Temel düzeydeki öğrenciler **otogar**, **toplu ulaşım**, **tren garı** ve **havaalanında** hangi kelime ve kelime gruplarını bilmeleri gereklidir?
- Temel düzeydeki öğrenciler **bankada** hangi kelime ve kelime gruplarını bilmeleri gereklidir?
- Temel düzeydeki öğrenciler **hastane** ve **sağlık ocağında** hangi kelime ve kelime gruplarını bilmeleri gereklidir?

3 Yöntem

3.1 Araştırmanın Modeli

Türkiye'ye üniversite eğitimi amacıyla gelen yabancı uyruklu öğrencilerin ülkemize ilk geldikleri dönemde bilmesi gereken kelimelerin tespit edilmesini amaçlayan bu çalışma betimsel niteliktedir. Çalışmada tarama modeli kullanılmıştır. Çalışmada kullanılan modelin çalışmanın amacına uygun olduğu öngörülmektedir. Tarama modeli, var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlar. Araştırmaya konu olan olay, birey ya da nesne, kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır. Onları, herhangi bir şekilde değiştirme, etkileme çabası gösterilmez. Önemli olan, bilinmek istenen şeyin gözlenip, belirlenebilmesidir (Karasar, 2012, s.76; Tunçel, 2011, s.19).

3.2 Çalışma Grubu

Çalışmada 2017-2018 eğitim-öğretim yılında Uşak Üniversitesi TÖMER'de B1 ve B2 düzeyinde öğrenim gören yabancı uyruklu öğrenciler yer almışlardır. Araştırmanın çalışma grubunu, B1 (14 kişi) ve B2 (27 kişi) seviyesinde toplam 41 (19 kadın ve 22 erkek) öğrenci oluşturmuştur. Çalışma grubundaki öğrencilerin ülkelere göre sayısal dağılımı ise şu şekildedir; Fas (1), Türkmenistan (21), Irak (2), Gine (9), Filistin (1), Somali (1), Afganistan (2), Azerbaycan (2), Suriye (2). Çalışmanın verileri 12 farklı sosyal yaşam alanından elde edilmiştir.

3.3 Veri Toplama Aracı

Çalışmanın veri toplama aracı oluşturulurken ilk olarak konu ile ilgili literatür taraması yapılmış ve uzmanlık alanı Türkçe eğitimi olan üç uzmandan görüş alınmıştır. Veri toplama aracı olarak öğrencilerin kişisel bilgilerini öğrenmeye yönelik olan kişisel bilgi formu ve sosyal yaşam alanlarına yönelik kelime tespit görüşme formu kullanılmıştır. 12 farklı sosyal yaşam alanına yönelik 6 hafta süren bir uygulama yapılmıştır. Her hafta bir sosyal yaşamı ele alınarak öğrencilere şu soru yöneltilmiştir; Sizce Türkçeyi temel düzeyde bilen veya öğrenen bir öğrencinin.....'de/da hangi kelime ve kelime gruplarını bilmesi gerekmektedir. Temel seviyede hangi kelimelerin bilinmesi gerektiği konusu, temel seviyeyi başarıyla tamamlamış yabancı uyruklu öğrencilere sorularak oluşturulmuştur.

3.4 Verilerin Analizi

Her bir öğrenci için elde edilen veriler bilgisayar ortamına aktarılmıştır. Öğrencilerin her bir sosyal yaşam alanı için yazdıkları kelime ve kelime grupları türlerine göre ayrılıp Excel dosyası olarak kaydedilmiştir. Excel dosyalarının içeriği 6 bölümden oluşmaktadır. Bu bölümler öğrencilerin verdikleri cevaplara göre listelenmiştir. Bunlar genel liste, isim listesi, fiil listesi, kalıp ifade listesi, kalıp cümle olarak sınıflandırılmıştır.

3.5 Araştırmanın Geçerlilik ve Güvenirliği

Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde temel seviye kelime tespitini amaçlayan bu çalışmanın uygulama aşamasından önce gönüllü olarak çalışmaya katılan öğrenciler ile birlikte kelime tespiti yapılacak sosyal yaşam alanlarına karar verilmiştir. Uygulama yapılacak olan yaşam alanlarının çalışmanın amacına uygun olup olmadığını tespit etmek amacı ile uzmanlık alanları Türkçe eğitimi olan üç uzmandan görüş alınmıştır. Ayrıca uzman görüşleri doğrultusunda tespit edilen kelime ve kelime grupları tekrar gözden geçirilmiş olup çalışmanın geçerlik ve güvenilirliği sağlanmıştır. Herhangi bir ölçme ve değerlendirme söz konusu olmadığından ölçme-değerlendirme uzmanına başvurulmamıştır.

4 Bulgular ve Yorum

Çalışmanın alt problemlerine yönelik tespit edilen kelime ve kelime gruplarından sadece sıklık olarak ilk 10'da (ilk kelime kitap son kelime ise merdiven) yer alan kelime ve kelime grupları bulgular bölümünde tablolar halinde gösterilmiştir.

4.1 Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumları

Araştırmanın birinci alt problemi olan " Temel düzeydeki öğrencilerin üniversite kütüphanesinde hangi kelime ve kelime gruplarını bilmeleri gereklidir? " sorusuna yönelik tespit edilen kelimelerden ilk 10'da yer alan kelime ve kelime grupları Tablo 1'de gösterilmiştir.

Birinci alt problemin bulgularından hareketle öğrencilerin en sık yazdıkları kelime ve kelime gruplarının kitap, bilgisayar, kitap ödünç almak olduğu görülmektedir. Öğrencilerin yazdıkları kelimeler incelendiğinde üniversite kütüphanesinde en çok ihtiyaç olan kelimelerin yazıldığı görülmektedir. Üniversite kütüphanesinin öğrenciler tarafından sıklıkla kullanılan bir yaşam alanı olduğu düşünüldüğünde, tespit edilen bu kelimeler ile yabancı uyruklu öğrencilerin kütüphanedeki ihtiyaçlarını kolaylıkla giderebilecekleri düşünülmektedir.

Tablo 1. Üniversite Kütüphanesine yönelik tespit edilen kelimeler ve sıklık düzeyleri

Kelime	Sıklık
Kitap	24
Bilgisayar	23
Kitap (ödünç) almak	20
Öğrenci (kimlik) kartı	19
Raf	19
Kitap iade etmek	18
Kat	16
Masa	16
Ders çalışma odası	13
Merdiven	12

4.2 İkinci Alt Problemine Yönelik Bulgular ve Yorumları

Araştırmanın ikinci alt problemi olan “Temel düzeydeki öğrencilerin üniversite yemekhanesinde ve üniversite kantininde hangi kelime ve kelime gruplarını bilmeleri gereklidir? ” sorusuna yönelik tespit edilen kelimelerden ilk 10’da yer alan kelime ve kelime grupları Tablo 2’de gösterilmiştir.

Tablo 2. Üniversite Yemekhanesi ve Kantine yönelik tespit edilen kelimeler ve sıklık düzeyleri

Kelime	Sıklık
Ekmek	29
Tepsi	28
Kaşık	27
Çatal	26
Su	26
Tuz	21
Bardak	20
Çay	19
Çorba	19
Kahve	19

İkinci alt problem olan üniversite yemekhanesi ve kantininde hangi kelime ve kelime gruplarının bilinmesine yönelik alt problemden elde edilen bulgular ışığında en çok tekrar edilen kelimelerin *ekmek*, *tepsi*, *kaşık*, *çatal* gibi öğrencilerin somut ihtiyaçlarını giderebilecek kelimeler olduğu görülmektedir. Üniversite öğrencilerin yoğun bir şekilde kullandıkları bu yaşam alanında gerekli olan bu kelimeleri bilmeleri kendilerine kolaylık sağlayacaktır. Öğrenciler tarafından belirtilen kelimeler, günlük ihtiyaçları gidermeye yönelik kelimeler olduğu görülmektedir.

4.3 Üçüncü Alt Problemine Yönelik Bulgular ve Yorumları

Araştırmanın üçüncü alt problemi olan “ Temel düzeydeki öğrencilerin öğrenci işleri ve dersliklerde hangi kelime ve kelime gruplarını bilmeleri gereklidir? ” sorusuna yönelik tespit edilen kelimelerden ilk 10’da yer alan kelime ve kelime grupları Tablo 3’te gösterilmiştir.

Tablo 3. Öğrenci işleri ve Dersliklere yönelik tespit edilen kelimeler ve sıklık düzeyleri

Kelime	Sıklık
Kalem	23
Kitap	23
Yazı tahtası	22
Sandalye	21
Defter	17
Masa	17
Öğretmen	15
Öğrenci (kimlik)kartı	14
Silgi	14
Pencere	13

Öğrenci işleri ve dersliklerde hangi kelime ve kelime gruplarının bilinmesine yönelik alt problemden elde edilen bulgulara bakıldığında kalem, kitap, yazı tahtası gibi öğrencilerin gün içinde dersliklerde her zaman karşılaştıkları nesnelerin Türkçeyi temel seviyede öğrenen öğrenciler tarafından bilinmesi gereken kelimeler olarak kabul edildiği görülmektedir. Öğrenci işleri ve derslik denilince öğrencilerin daha çok sınıf içi kelimelere yönelmişlerdir.

4.4 Dördüncü Alt Probleme Yönelik Bulgular

Araştırmanın dördüncü alt problemi olan “ Temel düzeydeki öğrencilerin otogar, toplu ulaşım, tren garı ve havaalanında hangi kelime ve kelime gruplarını bilmeleri gereklidir? ” sorusuna yönelik tespit edilen kelimelerden ilk 10’da yer alan kelime ve kelime grupları Tablo 4’te gösterilmiştir.

Tablo 4. Otogar, Toplu Ulaşım, Tren Garı ve Havaalanına yönelik tespit edilen kelimeler ve sıklık düzeyleri

Kelime	Sıklık
Bilet	32
Durak	23
Şoför	18
Kalkış saati	17
Otobüs	16
Kaç para?	15
Bavul	14
Pasaport	13
Binmek	12
İnmek	12

Dördüncü alt problemde elde edilen bulgular incelendiğinde öğrencilerin sıklıkla şehir dışına seyahate çıktıklarından dolayı bilet kelimesinin en çok tekrar edilen kelime olduğu, ayrıca gün içinde üniversiteye ulaşımı sağlamak için kullandıkları toplu ulaşımında bilinmesi gereken durak, şoför gibi kelimeleri de yazdıkları görülmektedir. Öğrenciler hemen hemen her gün bu kelimelerle karşılaşmakta ve günlük yaşamlarında kullanmaktadırlar.

4.5 Beşinci Alt Probleme Yönelik Bulgular

Araştırmanın beşinci alt problemi olan “ Temel düzeydeki öğrencilerin bankada hangi kelime ve kelime gruplarını bilmeleri gereklidir? ” sorusuna yönelik tespit edilen kelimelerden ilk 10’da yer alan kelime ve kelime grupları Tablo 5’te gösterilmiştir.

Tablo 5. Bankaya yönelik tespit edilen kelimeler ve sıklık düzeyleri

Kelime	Sıklık
Para çekmek	35
Para yatırmak	25
İmza	22
Bankamatik kartı	21
Pasaport	20
Kredi kartı	19
Bankamatik	18
Kimlik kartı	17
Bankamatik fişi	16
Döviz	14

Beşinci alt probleme yönelik yazılan kelimeler ve kelime grupları incelendiğinde öğrencilerin yurt dışında yaşayan ailelerinden para transferini yapabilmek için *para çekmek* ve *para yatırmak* kalıp ifadelerini ön plana çıkarttıkları görülmektedir. Ayrıca bankada yapılan işlemler için gerekli olan *imza* kelimesi de en sık tekrar edilen kelimelerden bir tanesi olduğu görülmektedir.

4.6 Altıncı Alt Probleme Yönelik Bulgular

Araştırmanın beşinci alt problemi olan “ Temel düzeydeki öğrencilerin hastane ve sağlık ocağında hangi kelime ve kelime gruplarını bilmeleri gereklidir? ” sorusuna yönelik tespit edilen kelimelerden ilk 10’da yer alan kelime ve kelime grupları Tablo 6’da gösterilmiştir.

Tablo 6. Hastane ve Sağlık Ocağına yönelik tespit edilen kelimeler ve sıklık düzeyleri

Kelime	Sıklık
Doktor	28
Reçete	25
İlaç	24
Hemşire	22
Oda	17
Danışma	16
Rapor almak	16
Aile hekimi	15
İğne	15
Sigorta	14

Hastane ve sağlık ocağında bilinmesi gereken kelimelerin tespitine yönelik olan altıncı alt problemde elde edilen bulgulara bakıldığında öğrencilerin günlük yaşamlarında her zaman ihtiyaç duydukları kelimelerden bazılarının da *doktor, reçete ve ilaç* olduğu görülmektedir. İlk sıralarda yer alan bu kelimelerin yabancı uyruklu öğrenciler tarafından bilinmesi, öğrencilerin sağlıkları ile ilgili problemlerine kolaylıkla çözüm bulabilmelerine olanak sağlamaktadır. Bu bağlamda güncel kelimelerin hedef kitle tarafından öğrenilmesi çok önemlidir.

5 Tartışma ve Sonuç

Son yıllarda ülkemize yurt dışından birçok insan göç etmektedir. Bu hareketliliğin birçok sebebi bulunmaktadır. İnsanlar, ülkemize ekonomik sebepler, üniversite eğitimi, ülkelerindeki savaş ve huzursuz ortam, turizm, sağlık sektörü vb. gibi çeşitli sebeplerden dolayı göç etmektedirler. Bu noktadan hareketle yabancılara Türkçe öğretimi son zamanlarda üzerinde çalışılan en önemli alanlardan biri haline gelmiştir. Yapılan çalışmalar özellikle uygulamaya yönelik, günlük yaşamda karşılaşılan ve sıklıkla kullanılan pratik bilgiler üzerine yapılmaya başlanmıştır. Bu çalışmanın bulgularından hareketle aşağıdaki sonuçlara varılmıştır:

Temel düzeydeki öğrenciler *üniversite kütüphanesinde* hangi kelime ve kavramları bilmesi gereklidir? Alt problemine ilişkin sonuçlarda ön plana çıkan ilk on kelimenin *kitap, bilgisayar, kitap (ödünç) almak, öğrenci (kimlik) kartı, raf, kitap iade etmek, kat, masa, ders çalışma odası, merdiven* olduğu görülmüştür. Alan çalışmalarında ise Tunçel'in (2011) çalışmasında da benzer bulgulara rastlanmıştır. Tunçel çalışmasında *kitap (184 tekrar), ödünç almak (176 tekrar), öğrenci kimlik kartı (34 tekrar), raf (136 tekrar), kitap iade etmek (25 tekrar)* kelimelerinin sık kullanılan kelimelerden olması bu çalışmayla benzerlik göstermektedir.

Yine Açık (2013) yaptığı çalışmada temel düzey (A1 ve A2) için hazırlanacak olan ders kitaplarında bulunması gereken kelimeleri listelemiştir. Oluşturulan bu listede *bilgisayar, kimlik, kitap, masa, merdiven* kelimeleri yer almaktadır. Göz'ün (2003) "Yazılı Türkçenin Kelime Sıklığı Sözlüğü" adlı çalışmasında *kitap* kelimesi (500 ile 1000 arası tekrarlama) sıklığında olan kelimeler arasında yer almıştır. *Masa, kimlik kartı, merdiven, kat* kelimeleri ise (100 ile 500 arası tekrarlama) sıklığında olan kelimeler arasında yer almıştır.

Aşık (2007) Yabancılar için temel Türkçe sözcük varlığının oluşturulması adlı çalışmasında birçok sosyal alandan elde ettiği ses verilerinden oluşturduğu sözcük sıklık listesinde *kitap (112 tekrar), masa (37 tekrar), bilgisayar (74 tekrar), merdiven (4 tekrar), iade etmek (16 tekrar)* kelimeleri yer almaktadır. Erol (2014) çalışmasında *İstanbul, Yeni Hitit, Adım Adım Türkçe ve Yabancı Dilim Türkçe* adlı yabancı dil olarak Türkçe ders kitaplarının içinde yer alan kelimelerin sayısı, sıklığı, yaygınlığı ve okunabilirliğini değerlendirmektedir. Çalışmasının sonucunda oluşturduğu temel seviye için bilinmesi gereken ilk 1000 kelime listesinde *kitap (187.sırada), masa (370.sırada), bilgisayar (337.sırada), kat (456.sırada), kimlik kartı (807.sırada)* yer almaktadır.

Ölker (2011) Yazılı Türkçenin Kelime Sıklığı Sözlüğü (1945 ile 1950 arası) adlı çalışmasının sonucunda 1945 ile 1950 yılları arasında geçen yazılı Türkçenin kelime sıklığını alfabetik ve sıralı olarak bir liste halinde hazırlamıştır. Bu listede *kitap (608 tekrar), masa (189 tekrar), raf (10 tekrar), merdiven (114 tekrar), kimlik kartı (1 tekrar), ödünç almak (2 tekrar), iade etmek (44 tekrar), kat (248 tekrar)* kelimeleri yer almaktadır. Thorndike (1921) tarafından 41 farklı kaynak taranarak hazırlanan 10000 İngilizce kelimededen oluşan bir kelime listesi oluşturulmuştur. Hazırlanan bu listede *kitap, masa, raf, kat, ödünç almak, iade etmek, merdiven* kelimeleri yer almaktadır.

Fry (2000) okuma, yazma ve konuşma öğretiminde en yaygın kullanılan kelimeler adlı çalışmasında bilinmesi gereken 1000 İngilizce kelime listesi hazırlamıştır. Oluşturulan bu listede *kitap (270.sırada), masa (371.sırada), iade etmek (522.sırada), kat (617.sırada)* yer almaktadır. Tüm bu bulgular çalışmanın sonucu ile örtüşmektedir. Aydın (2015) çalışmasında yurt içi ve yurt dışında yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılan ders ve okuma kitaplarında geçen kelimelerin sıklığını doküman incelemesi yöntemi ile ortaya koymaktadır. Çalışmada temel, orta ve üst seviyeler (A1, A2, B1, B2, C1) için öğretilmesi gereken kelime listesi hazırlanmıştır. *Kitap (A1 seviye), bilgisayar (A1 seviye), öğrenci (kimlik) kartı (A1 seviye), raf (A2 seviye), iade etmek (B1 seviye), kat (A1 seviye), masa (A1 seviye), ders çalışma odası (A1 seviye), merdiven (A1 seviye)* kelimeleri hazırlanan seviye listesinde yer aldığı tespit edilmiştir.

Temel düzeydeki öğrenciler *üniversite yemekhanesi ve kantininde* hangi kelime ve kavramları bilmesi gereklidir? Alt problemine ilişkin sonuçlarda ön plana çıkan ilk on kelimenin *ekmek, tepsi, kaşık, çatal, tuz, bardak, çay, çorba, kahve* olduğu görülmektedir. Alan çalışmalarında ise Tunçel'in (2015) çalışmasında da benzer bulgulara rastlanmıştır. Tunçel'in çalışmasında *ekmek (46 tekrar), tepsi (4 tekrar), kaşık (54 tekrar), tuz (7 tekrar), bardak (141 tekrar), çay (1189 tekrar), çorba (19 tekrar), kahve (145 tekrar)* kelimelerinin sık kullanılan kelimeler arasında olduğu tespit edilmiştir. Aşık'ın (2007) çalışmasında *ekmek (41 tekrar), tepsi (7 tekrar), kaşık (6 tekrar), çatal (3 tekrar), tuz (7 tekrar), bardak (20 tekrar), çay (126 tekrar), çorba (25 tekrar), kahve (21 tekrar)* kelimelerinin yer aldığı görülmüştür.

Açık'ın (2013) yaptığı çalışmada *ekmek, kaşık, tuz, bardak, çay ve kahve* kelimeleri temel düzeyde öğretilmesi gereken kelimeler listesinde yer almaktadır. Göz'ün (2003) yaptığı çalışmada *bardak (100 ile 500 arası tekrarlama), çay (100 ile 500 arası tekrarlama), kahve (100 ile 500 arası tekrarlama), ekmek (100 ile 500 arası tekrarlama), kaşık (100 ile 500 arası tekrarlama), tuz (100 ile 500 arası tekrarlama)* sıklığında yer alan kelimeler arasında olduğu tespit edilmiştir. Erol'un (2014) yaptığı çalışmanın sonucunda oluşturduğu temel seviye bilinmesi gereken ilk 1000 kelime listesinde *ekmek (538.sırada), tuz (869.sırada), çay (946.sırada), kahve (961.sırada)* yer almaktadır. Ölker'in (2011) yaptığı çalışmada ortaya çıkan sıklık listesinde *ekmek (148 tekrar), tepsi (15 tekrar), kaşık (13 tekrar), çatal (14 tekrar), tuz (72 tekrar), bardak (48 tekrar), çay (47 tekrar), çorba (13 tekrar), kahve (166 tekrar)* yer almaktadır.

Thorndike'in (1921) çalışmasında yer alan kelime listesinde *ekmek* 1 ile 500 kelime arasında, *tepsi* 4001 ile 5144 kelime arasında, *kaşık* 1501 ile 2000 kelime arasında, *çatal* 1001 ile 2000 kelime arasında, *tuz* 1 ile 1000 kelime arasında, *bardak* 1 ile 1000 kelime arasında, *çay* 1001 ile 2000 kelime arasında, *çorba* 2001 ile 2500 kelime arasında, *kahve* 1000 ile 2000 arasında yer almaktadır. Fry (2000) yaptığı çalışmasında en sık kullanılan 1000 kelimedenden oluşan bir liste hazırlamıştır. *Ekmek* (482. sırada) ve *bardak* (579. sırada) kelimeleri hazırlanan bu listede yer almaktadır. Aydın'ın (2015) yaptığı çalışmada *ekmek* (A1 seviye), *tepsi* (B2 seviye), *kaşık*(A1 seviye), *çatal* (A1 seviye), *tuz* (A1 seviye), *çay* (A1 seviye), *çorba* (A1 seviye), *kahve* (A1 seviye) için hazırlanan kelime listesinde yer aldığı görülmektedir.

Temel düzeydeki öğrenciler *öğrenci işleri ve dersliklerde* hangi kelime ve kavramları bilmesi gereklidir? Alt problemine ilişkin sonuçlarda ön plana çıkan ilk on kelimenin *kalem, kitap, yazı tahtası, sandalye, defter, masa, öğretmen, öğrenci kimlik kartı, silgi, pencere* olduğu tespit edilmiştir. Aşık'ın (2007) çalışmasında *kalem* (28 tekrar), *kitap* (112 tekrar), *sandalye* (12 tekrar), *defter* (13 tekrar), *masa* (37 tekrar), *öğretmen* (81 tekrar), *kimlik kartı* (22 tekrar), *silgi* (3 tekrar), *pencere* (2 tekrar) kelimelerinin yer aldığı görülmüştür. Erol'un (2014) yaptığı çalışmada oluşturduğu ilk 1000 kelime listesinde *kitap* (187.sırada), *masa* (370.sırada), *öğretmen* (501.sırada), *kimlik kartı* (807.sırada), *pencere* (572.sırada) yer almaktadır. Ülker'in (2011) çalışmasında yer alan sıklık listesinde *kalem* (179 tekrar), *kitap* (608 tekrar), *yazı tahtası* (2 tekrar), *sandalye* (47 tekrar), *defter* (115 tekrar), *masa* (189 tekrar), *öğretmen* (216 tekrar), *kimlik kartı* (1 tekrar), *silgi*(1 tekrar), *pencere* (164 tekrar) yer almaktadır.

Açık'ın (2013) yaptığı çalışmada oluşturduğu temel seviye için öğretilmesi gereken kelimeler listesinde *kalem, kitap, yazı tahtası, defter, masa, öğretmen, kimlik kartı, pencere* kelimelerinin yer aldığı tespit edilmiştir. Thorndike'in (1921) çalışmasında yer alan kelime listesinde *kalem* 1001 ile 2000 kelime arasında, *kitap* 1001 ile 2000 kelime arasında, *yazı tahtası* 3001 ile 4000 kelime arasında, *sandalye* 1 ile 1000 kelime arasında, *defter* 8146 ile 9190 kelime arasında, *masa* 1 ile 1000 kelime arasında, *öğretmen* 1 ile 1000 kelime arasında, *silgi* 6619 ile 7262 kelime arasında, *pencere* 1 ile 1000 kelime arasında yer almaktadır.

Fry'nin (2000) kaleme aldığı "Fry's instant 1000 words" adlı eserde oluşturulan listede *kitap* (269.sırada), *yazı tahtası* (816.sırada), *masa* (371.sırada), *öğretmen* (597.sırada), *pencere* (541.sırada) yer almaktadır. Aydın'ın (2015) yaptığı çalışmada *kalem* (A1 seviye), *kitap* (A1 seviye), *yazı tahtası* (A1 seviye), *sandalye* (A1 seviye), *defter* (A1 seviye), *masa* (A1 seviye), *öğretmen* (A1 seviye), *öğrenci kimlik kartı* (A1 seviye), *silgi* (A1 seviye), *pencere* (A1 seviye) kelimelerinin temel, orta ve üst seviye için hazırlanan listede yer aldığı tespit edilmiştir.

Temel düzeydeki öğrenciler *otogar, toplu ulaşım, tren garı ve havaalanı*'nda hangi kelime ve kavramları bilmesi gereklidir? Alt problemine ilişkin sonuçlarda ön plana çıkan ilk on kelimenin *bilet, durak, şoför, kalkış saati, otobüs, kaç para?, bavul, pasaport, binmek, inmek* olduğu görülmüştür. Aşık'ın (2007) yaptığı çalışmada *bilet* (8 tekrar), *durak* (1 tekrar), *şoför* (12 tekrar), *otobüs* (83 tekrar), *bavul* (3 tekrar), *binmek*(80 tekrar), *inmek* (76 tekrar) kelimelerinin yer aldığı tespit edilmiştir. Erol'un (2014) yaptığı çalışmada *otobüs* (761.sırada), *binmek* (901.sırada), *inmek* (807.sırada) yer almaktadır. Ülker'in (2011) yaptığı çalışmasında *bilet* (71 tekrar), *durak* (37 tekrar), *şoför* (86 tekrar), *otobüs* (112 tekrar), *bavul* (21 tekrar), *pasaport* (35 tekrar), *binmek* (117 tekrar) kelimelerinin bulunduğu görülmektedir. Tunçel'in (2011) yaptığı çalışmasında *kaç para?* (4 tekrar) ile yer aldığı tespit edilmiştir.

Thorndike (1921) yaptığı çalışmasında *bilet* 2001 ile 3000 kelime arasında, *durak* 1 ile 1000 kelime arasında, *şoför* 3001 ile 4000 kelime arasında, *otobüs* 6619 ile 7262 kelime arasında yer vermiştir. Fry'nin (2000) oluşturduğu öğretilmesi gereken ilk 1000 İngilizce kelime listesinde *durak* 272. sırada yer almaktadır. Göz'ün (2003) yaptığı çalışmada *şoför* (100 ile 500 tekrarlanma arasında), *otobüs* (100 ile 500 tekrarlanma arasında) yer aldığı tespit edilmiştir. Açık (2013) yaptığı çalışmasında *şoför* ve *otobüs* kelimelerine yer vermiştir. Aydın'ın (2015) yaptığı çalışmada *bilet* (A1 seviye), *durak* (A1 seviye), *şoför* (A1 seviye), *otobüs* (A1 seviye), *bavul* (A2 seviye), *pasaport* (A1 seviye), *binmek* (A1 seviye), *inmek* (A1 seviye) kelimeleri seviyeler için hazırlanan listede yer almaktadır.

Temel düzeydeki öğrenciler *bankada* hangi kelime ve kavramları bilmesi gereklidir? Alt problemine ilişkin sonuçlarda ön plana çıkan ilk on kelimenin *para çekmek, para yatırmak, imza, bankamatik kartı, pasaport, kredi kartı, bankamatik, kimlik kartı, bankamatik fişi, döviz* olduğu görülmüştür. Tunçel'in yaptığı çalışmada *imza* (37 tekrar), *kimlik kartı* (126 tekrar) yer aldığı tespit edilmiştir. Erol (2014) yaptığı çalışmasında *kimlik* (807.sırada) yer vermiştir. Aşık'ın (2007) yaptığı çalışmada *imza* (32 tekrar), *bankamatik* (6 tekrar), *kredi kartı* (7 tekrar), *kimlik kartı* (11 tekrar), *döviz* (3 tekrar) kelimeleri yer almaktadır.

Ülker'in (2011) çalışmasında *imza* (32 tekrar), *para çekmek* (4 tekrar), *pasaport* (35 tekrar), *kimlik kartı* (1 tekrar), *döviz* (35 tekrar) kelimelerinin yer aldığı tespit edilmiştir. Göz'ün (2003) yazılı Türkçenin söz varlığı adlı eserinde *imza* (100 ile 500 tekrarlanma arasında), *kimlik kartı* (100 ile 500 tekrarlanma arasında), *döviz* (100 ile 500 tekrarlanma arasında) yer aldığı görülmektedir. Yine Açık (2013) yaptığı çalışmasında *imza, kimlik kartı* ve *döviz* kelimelerini temel seviyede öğretilmesi gereken kelimeler arasında göstermiştir. Aydın'ın (2015) yaptığı çalışmada *imza* (A2 seviye), *pasaport* (A1 seviye), *kredi kartı* (A1 seviye), *kimlik kartı* (A1 seviye), *döviz* (A1 seviye) kelimeleri oluşturulan seviye kelime listesinde yer aldığı tespit edilmiştir.

Temel düzeydeki öğrenciler *Hastane ve Sağlık Ocağında* hangi kelime ve kavramları bilmesi gereklidir? Alt problemine ilişkin sonuçlarda ön plana çıkan ilk on kelimenin *doktor, reçete, ilaç, hemşire, oda, danışma, rapor almak, aile hekimi, iğne, sigorta* olduğu görülmektedir. Aşık (2007) yaptığı çalışmasında *doktor* (21 tekrar), *reçete* (2 tekrar), *ilaç* (19 tekrar), *hemşire* (7 tekrar), *oda* (5 tekrar), *danışma* (1 tekrar), *aile hekimi* (2 tekrar), *iğne (şırınga)* (4 tekrar), *sigorta* (21 tekrar) kelimelerine yer vermiştir. Erol'un (2014) çalışmasında *doktor* (283.sırada), *ilaç* (687.sırada), *oda* (247.sırada), *sigorta* (858.sırada) kelimelerinin yer aldığı görülmektedir. Ülker (2011) çalışmasında *aile hekimi* (1 tekrar), *doktor* (525 tekrar), *reçete* (3 tekrar), *ilaç* (96 tekrar), *hemşire* (51 tekrar), *danışma* (2 tekrar), *iğne* (30 tekrar), *sigorta* (63 tekrar) kelimelerine yer vermiştir.

Göz (2003) "Yazılı Türkçenin Söz Varlığı" adlı eserinde *doktor* (500 ile 1000 tekrarlanma arasında), *oda* (500 ile 1000 tekrarlanma arasında), *sigorta* (100 ile 500 tekrarlanma arasında) olduğu görülmektedir. Açık (2013) temel seviye için öğretilmesi gereken kelimeleri liste halinde sunduğu çalışmasında *doktor*, *ilaç*, *oda*, *sigorta* kelimelerine yer verdiği görülmektedir. Fry'ın (2000) Fry's 1000 instant words adlı çalışmasında *doktor* (809.sırada), *oda* (315.sırada), *danışma* (745.sırada) yer aldığı tespit edilmiştir. Aydın'ın (2015) yaptığı çalışmasında *doktor* (A1 seviye), *reçete* (A2 seviye), *ilaç* (A1 seviye), *hemşire* (A1 seviye), *oda* (A1 seviye), *aile hekimi* (B1 seviye), *sigorta* (B1 seviye) kelimelerinin yer aldığı görülmektedir.

Hem anadili hem de yabancı dil öğretiminde ve öğreniminde kelime dağarcığı çok önemli bir yer tutmaktadır. Bireylerin kelime hazinesi ne kadar geniş olursa bireyler dil becerilerini de o kadar etkin kullanabilmektedirler. Gerek aktif olarak kullandığımız kelime hazinemiz gerekse pasif kelime hazinemizin yeterli seviyede olması hem anadilimizde hem de öğrenilen yabancı dilde kendimizi başkalarına daha etkin ifade etme, yazılanları anlayabilme, etkili okuyabilme ve diğer bireyler tarafından anlaşılabilme olanağı sağlayacaktır. Bu bağlamda kelime dağarcığının önemine vurgu yapan Türkçenin kelime sıklığını tespit etmeyi amaçlayan birçok çalışma yapılmış ve halen yapılmaktadır. Bu tür kelime sıklık tespit çalışmalarının sayısı her geçen gün arttırılmalıdır. Çünkü dil sürekli değişen ve kendini yenileyen bir canlıdır. Bunun yanında farklı sınıf seviyelerinde de benzer çalışmalar yapılabilir.

6 Kaynaklar

- Açık, F. (2013). Temel Türkçe (A1/A2) için söz dağarcığı tespit denemesi. *Abdurrahman Güzel için armağan kitabı*. Ankara: Akçağ Yayınevi.
- Aktan, C. C. (2009). Yüksek öğretimde değişim: Global trendler ve yeni paradigmlar. *Organizasyon ve Yönetim Bilimleri Dergisi*, 1(2), ISSN: 1309 -8039 (Online).
- Alquahtani, M. (2015). The importance of vocabulary in language learning and how to be taught. *International Journal of Teaching and Education*, 3, s. 21-34
- Akerson, E. F. (1991). *Anlam - çeviri - karşılaştırma*. İstanbul: ABC Yayıncılık
- Aşık, U. (2007). Yabancılar için temel Türkçe sözcük varlığının oluşturulması. *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Atalay, B (çev.) (1985). *Divanü Lûgat-it-Türk tercümesi*. Ankara: TDK Yayınları.
- Aydın, M. (2015). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılan ders ve okuma kitaplarındaki kelime sıklığı ve seviyelerine göre sözcük hazinesi çalışması. *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Barın, E. (1992). *Yabancılar Türkçenin Öğretiminde Bir Metod Denemesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Barın, E. (2004). Yabancılar Türkçenin öğretiminde söz varlığının önemi. *Türklük Bilimi Araştırmaları Dergisi*, XIII. s. 311-317.
- Bozkurt, F. (2005). *Türklerin dili*. İstanbul: Kapı Yayınları
- Buzan, T. (2001). *Aklını en iyi şekilde kullan*. (Çev. E. G. Çoşkun). İstanbul: Olimpos Yayınları.
- Cardenas. (2001). *Issues on active speaking vocabulary assesment*. Iowa State University.
- Carter, R. (1998). *Vocabulary : applied linguistic perspectives*. London: Routledge.
- Çeçen, A. (2002). İlköğretim öğrencilerinde kelime hazinesinin geliştirilmesi. *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. İnönü Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Malatya.
- Çifci, M. ve Yıldırım, T. (2012). Kaşgarlı Mahmud'un kullandığı temel propaganda teknikleri. *Türklük bilimi araştırmaları*, 32, 33-41.
- Demircan, Ö. (1983). *Sözcük öğretimi ve Türkçe-İngilizce sözcük yapım türleri üzerine bir karşılaştırma*. Türk Dili, Dil Öğretimi Özel Sayısı. S. 379-380. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Ediskun, H. (2010). *Türk dilbilgisi*. 12. Baskı. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Erol, H. F. (2014). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde temel seviyede kelime edinimi. *Yayımlanmamış Doktora Tezi*. İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Fry, E. B. (2000). *1000 instant words: The most common words for teaching reading, writing and spelling*. Westminster,CA: Teacher Created Resources.
- Göçer, A. ve Moğul, S. (2011). Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi ile ilgili çalışmalara genel bir bakış. *Turkish Studies*, 6(3), 797-810.
- Göz, İ. (2003). Yazılı Türkçenin kelime sıklığı sözlüğü. Ankara: TDK Yayınları.
- İşçi, C. (2012). Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde kullanılan "yeni hitit" ders kitabının dört temel dil becerileri ve kültür açısından incelenmesi. *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Kantemir, E. (1997). *Yazılı ve sözlü anlatım*. Ankara: Engin Yayınevi.
- Karasar, N. (2012). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. (24. Baskı). İstanbul: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Karatay, H. (2004). İlköğretim ikinci kademe türkçe ders kitaplarının ortak kelime kazandırma yönünden değerlendirilmesi. *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Karatay, H. (2007). Kelime öğretimi. *Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 27(1), 141-153.
- Lewis, M. (1993). *The lexical approach*. Language Teaching Publications.
- Macounova, L. (2007). Teaching of vocabulary. *BA Thesis*. Department of English Language and Literature, Masaryk University, Faculty of Education, Chekia.

- Nation, P. (1994). *New ways in teaching vocabulary*. TESOL.
- Neuman, S. B. & Dwyer, J. (2009). Missing in action: Vocabulary instruction in pre-k. *The reading Teacher*, 62(5), 384-392.
- Ölker, G. (2011). Yazılı Türkçenin kelime sıklığı sözlüğü (1945 – 1950 arası). *Yayımlanmamış Doktora Tezi*. Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Polat, T. (2001). Avrupalılık bağlamında kültür boyutuyla dil. *İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Alman Dili ve Edebiyatı Dergisi*, 13, 29-40.
- Seal, B. D. 1991. *Vocabulary learning and teaching, teaching english as a second or foreign language*. M. Celci- Murcia (Ed.). Boston: Heinle & Heinle.
- Schmitt, N. (2000). *Vocabulary in language teaching*. Cambridge University Press.
- Ur, P. (2012). *Vocabulary activities*. Cambridge: CUP
- Temur, T. (2001). “*Dinleme becerisi*”, konu alanı ders kitabı inceleme kılavuzu *Türkçe 1-8*. (Ed. Prof.Dr. Ayşegül Ataman vd.). İstanbul: Nobel Yayın Dağıtım.
- Thornbury, S. (2002). *How to teach vocabulary*. Malaysia: Longman.
- Thorndike, E. L. (1921). *The teacher’s word book*. Toronto: New York Teachers College.
- Tosun, C. (2005). Türkçenin yabancı dil olarak öğretilmesi. *Journal of Language and Linguistics Studies*, 1(1), 22-28.
- Tunçel, H. (2011). Yabancılar Türkçe öğretiminde sözlü Türkçenin kelime sıklığı ve yaygınlığı belirleme çalışması. *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çanakkale.
- Wilkins, D. A. (1972). *Linguistics in language teaching*. London: Edward Arnold
- Varışoğlu, B. (2013). Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde birleştirilmiş iş birlikli okuma ve kompozisyon tekniğinin etkileri. *Yayımlanmamış Doktora Tezi*. Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.

Extended Abstract

The need to communicate with each other in the age of information continues to increase day by day. Therefore, with the increase of technological opportunities, the number of people and the number of social life areas that individuals have contact with has increased. In this case, the individuals who make up the society should have the language skills that will enable them to communicate effectively with other people in the social environment in which they live. Besides, it is not enough for people to know their own language to communicate with a wider audience. It is very important for individuals to learn foreign languages besides their native language and to communicate with other societies in the global world. People learn foreign languages for many reasons. Barın (1992) listed these reasons as follows: getting a good education, universalism in language policy, recognizing different cultures, immigration, tourism and trade. The importance of vocabulary in foreign language learning is known by everyone. There are many important points in foreign language learning, but vocabulary has always been important.

In this study, it is aimed to determine which vocabulary and vocabulary groups should know by students in their daily life areas in learning Turkish as a foreign language. Within the scope of this study, the following questions were tried to be answered: Which words and phrases in **University Library** should known by students who in basic level? , Which words and phrases in **University Dining Hall and University Canteen** should known by students who in basic level? , Which words and phrases in **Registrar’s Office and Classes** should known by students who in basic level? , Which words and phrases in **Bus station, Public transportation, Train station and Airport** should known by students who in basic level? , Which words and phrases in **Bank** should known by students who in basic level? , Which words and phrases in **Hospital and Health Center** should known by students who in basic level?. In this study, descriptive qualitative model was used. In the study, in 2017-2018 academic year, foreign students studying in intermediate level at Usak University TOMER took part. The numerical distribution of the students in the study group is as follows; Morocco (1), Turkmenistan (21), Iraq (2), Guinea (9), Palestine (1), Somalia (1), Afghanistan (2), Azerbaijan (2), Syria (2). To reach students’ personal information, their thoughts about Turkia and Turkish Language and the words determinations related to the social life areas, two different applications were made. Firstly, personal recognition form was applied to 41 foreign students. And then, 12 different social life areas were applied for 6 weeks. Each week, students were asked following questions for each one of these 12 social areas; which words and word groups should be known by students who learn Turkish in basic level in social area? . The data obtained were taken into consideration for each student and transferred to computer environment. The word and word groups that students wrote for each social life area were separated according to their types and recorded as Excel file. The content of these Excel files consists of 6 parts. This is a list of generic lists, list of names, verb list, pattern list, pattern list, frequency list.

In the study, the following results were obtained: It was determined that 41 students in the study group wrote 723 words, phrases and expressions in a total of 246 written documents for 6 social life areas. Two or more similar words, expressions and phrases have been accepted as one word. When similar words and word groups were removed, 592 different words, phrases and expressions were determined for all social life areas. It is seen that the social habitat where the students write the most materials (140 words, sentences and phrases) is Bus Station, Public transportation, Train station and Airport. It is determined that the social habitat where the students write least materials (97 words, sentences and phrases) is University Library.